

מימון מפלגות * תשריר * בחירות בכלא * גירושיו אזרחיים * עזרה ליהודי ברית-המועצות * שארם-אל-שייך * נמל אש-דוד * חופש שביתות * מלחמה בשחיתות

סופה של כנסת 6

הכנסת השישית סיימה את מושבה האחרונה. כשם שעליתי על דוכן הנואמים בר גציה הראשונים (כדי לנמק מדוע נמנענו מלהצביע בעד בחירת קיש לז'ור), כך עליתי על הדוכן גם ברגעיה האחרונים (כדי להציע החלטה לגינוי הפליטה היהודים בברית-המועצות).

השבוע האחרון היה אופייני. כי בשבוע זה ערכנו מלחמה רצופה נגד שורה של חוקים אנטי-דמוקרטיים, נקראתי עשרות פעמים לסדר בגלל קריאות הביניים החרדיות שלו, נאמינו עוררו כמה פעמים סערת רות, ופעם אחת נעל יו"ר הכנסת את הישיבה בועם, בגלל מחאות על הפרת תקן הנוכח.

בסך-הכל עליתי בשבוע זה 17 פעמים על דוכן הנואמים. יש בכנסת כמה עשרות חברים שלא עלו על הדוכן 17 פעמים בכל תקופת הכהונה של הכנסת השישית.

פירוס נושאי נאמינו והצעותינו מעל הדוכן ניתן מושג על התחומים הנרחבים של פעולתנו:

- (1) נאמנו נגד חוק מימון הבחירות וחוק התשריר (ראה מיסגרת). שני דיונים אלה שולבו יחד, כדי למנוע בעדנו לנאום שני נאומים במקום אחד.
- (2) נאמנו נגד חוק מימון הבחירות בה הצענו להבטיח זכות-בחירה לאסירים בבתי-הכלא, עליידי הצבת קלמיות שם. (רק אני לבדי הצבעתי בעד הסתייגות זו).
- (3) התנגדנו בחריפות להצעת-חוק ש' באה לאפשר את השימוש בכל זרבי-התע' מולה בבחירות להסתדרות — ערב הבחירות לכנסת — וכך לרוקן מן התוכן את החוק שבא להגביל את אורך התקופה והאמצעים של מערכת-הבחירות לכנסת. בש' עת נאומי זה אירעה התקצית ביני ובין קדיש לז', שגרמה לכך שהיו"ר נעל את הישיבה באמצע משפט שלי.
- (4) הומשכנו באותו נאום בהסתתח' ה' ישיבה למחרת-היום. תבענו כי הבחירות בהסתדרות לא יתקיימו בסמוך לבחירות לכנסת — או שיתקיימו באותו היום ממש.
- (5) נימקנו מדוע נמנענו מהצבעה על הצעה לסדר-היום בעניין הצהרותיו של משה דיין על שארם-אל-שייך. דיין שיטע את דבריו, והתנהל בינינו פולמוס חריף, בו התערבו גם שאר חברי-הכנסת. (כידוע, אמר דיין שהוא מוכן לחתור על השלום, אם השלום יחייב אותו להוציא את צה"ל משארם-אל-שייך).
- (6) תמכנו באופן קיצוני ביותר בעיקרון הבחירה האישית של ראשי-הערים. תבענו לשנות כליל את המיסטר העירוני, ולצייד את ראשי-העיר בכל הסמכויות הביצועיות, תוך הפיכת מועצת-העירייה למרסדס מלמנטארי, המאשר את התקציב וה' מספק על הביצוע. המערך הצביע בצביעות הרגילה בעד. עיקרון הבחירה האישית — ובו ברגע קבר סופית את הצעת-החוק ש' נועדה להגשים זאת.
- (7) התנגדנו בחריפות לחוק שבא לצמ' צם את הופעת סיעתנו במלוויזיה,

(8) נימקתי את הסתייגויות שלנו נגד חוק התשריר. הפריעו לי מכל עבר, עד שהצבעתי על העובדה הפשוטה שאילו נתקבל תשריר זה לפני שבועיים, לא היה יכול בית-המשפט כלל לפסוק כי יש לתקן את חוק המימון.

(9) נימקתי את הסתייגויות שלנו נגד חוק התשריר. הפריעו לי מכל עבר, עד שהצבעתי על העובדה הפשוטה שאילו נתקבל תשריר זה לפני שבועיים, לא היה יכול בית-המשפט כלל לפסוק כי יש לתקן את חוק המימון.

(10) נאמנו בגנות גילויי ההפליה והדיכוי של יהודי ברית-המועצות, וקבענו כי דיכוי זה — כמו דיכוי לאומים ואזרחים אחרים בארץ הסובייטים — מעיד על פשיטת-הרגל של הקומוניזם, כפי שהתגשם בברית-המועצות.

(11) הצהרנו על נימוקי סיעתנו להבעת אי-אמון בממשלה, על רקע חוק התשריר, חוק מימון הבחירות וחוק השיר מוש בטלחיות בבחירות. (באותו בוקר קבע הארץ, במאמר ראשי, כי אני, יחד עם ח"כ שמואל המיר, הצלתי את כבוד הכנסת, שנרמס עליידי חוקי-שירות אלה).

(12) השתמשתי רק בדקה אחת, מעשר הדקות שעמדו לרשותנו, בחיכוך על ד"ר מברק המדינה — כדי לקבוע שכל הי' חיכוך הזה הוא חסרת-חלית, מכיוון שאיש אינו מתחשב בבקורות זו.

(13) התנגדנו בחריפות לחוק צינון השביתות, שבא לתת לבוסים של ההסתדרות שהות לכך פעולות עצמאיות של העובדים במקומות-העבודה. עוררתי את זעם הבוסים ההסתדרותיים בכנסת, כשהר' כחתי כי מצב ההסתדרות בארץ דומה ל' מצב האגודות המיקצועיות באיטליה בימי מוסוליני.

(14) נימקתי הסתייגות לחוק התרת נשואין, ודרשתי כי רק בית-המשפט הי' חילוני הממלכתי יהיה מוסמך לטפל בכל עניין של גירושין, כשבני הוגג שייכים ל' דתות שונות.

(15) הגשנו הצעת-סיכום לחיכוך על המצב בנמלים, בה הצענו תמיכה ב' צמדת פועלי התעסוק באשדוד, ותבענו מרשות הנמלים לפתוח דף חדש ביחסיה' בודה.

(16) הגשנו הצעת סיכום בחיכוך על מצב המרע בישראל (ראה מיסגרת).

(17) ויתרנו על הצעת-סיכום שלנו לגני נוי יחס השילטונות בברית-המועצות ליהודים. היתה זאת הפעם האחרונה בה עליתי על דוכן-הנואמים בכנסת השישית. אמרתי: "למען האחדות הלאומית בעניין קדוש זה, אני מסיר את הצעת-הסיכום של סיעתנו ומצטרף להצעת-הסיכום של הרוב. אני רק מצטרף על כי גם בעניין כזה לא היה הרוב מסוגל להתעלות מעל לשיקולים מפלגתיים,

בשבוע שעבר פסל בית-המשפט את חוק מימון הבחירות, בהצביעו על ליקוי אחד בו — ליקוי שהתרגעו נגדו מן הרגע הראשון. בשבוע האחרון של הכנסת באה הממשלה והציעה לתקן את חלקי החוק הזה — ותוך כדי כך הציעה חוק "תשריר" שימנע להבא כל פניה לבית-המשפט כדי לתקן את שאר הליקויים והשערוריות בחוק זה. נאמתי כמה נאומים נגד מוזימה זו. העיקרי היה כלהלן:

אקדים לדברי הערה אחת: היום מתכוננים להצביע לפחות 61 חברי-כנסת, בעד הצעת-החוק הזאת. אבל הם אינם כאלו. הם אינם סורחים לעקוב אחרי החיכוך עליה. החיכוך אינו מעניין אותם, הנימוקים אינם מעניינים אותם. הם יבואו להצביע, להרים יד. את זה אני מקדים, למען יירשם הדבר בפרוטוקול.

אפילו מחציתם של המצביעים אינם נוכחים כאן ברגע זה!

ויקטור שפיטוב: גם זה לא נכון. אתה ניהלת פה רשימה מי ישנו ומי איננו; זה לא יפה.

אורי אבנרי: לא נוכחים עכשיו באולם מחצית חברי-הכנסת שיצביעו היום. שמואל תמיר: יש כאן עכשיו 25 איש.

אורי אבנרי: בזמן הוויכוח — הם במזנון; בזמן ההצבעה — הם במליאה.

מקח ומימכר בחדרי חדרים

כבוד היושב-ראש, לשורת השערוריות המלווה חיקוק זה מראשיתו, מתכוונן רוב הכנסת להוסיף היום שערוריה נוספת.

חוק זה הולך בברית-האחים בלתי-השורה בין המערך וגח"ל, אותו זוג אשר צאצאיו פזורים לאורך כל דרכה של הכנסת השישית.

שמואל תמיר: אתה נותן להם קומפלימנט שהם עוד מסוגלים ללדת. אורי אבנרי: אולי הם עושים זאת בדרך של אימון.

היה מגוי וגמור עם הוגג הזה, מן הרגע הראשון, לדרוס כל מושג של שיחיון דמוקרטי בחיקוק זה. לא נעשה אפילו נסיון לאחז את עיני הציבור, כאילו התכוונו לאפשר בבחירות את הופעותיהם של כוחות בעלי סיכויים שהים, ולהניח לבוחר להכריע בין דיעות והשקפות המוצגות בפניו בשיוון הוגן.

נאמר כאן בשירות ובנפשות: מנגנון גדול ודורסני יהיה מצוייד באמי צעים כדי להטיל את חתיתו על המוני בוחרים מקריית-שמונה ועד דימונה; ואילו גוף צעיר ורענן, המסוף לרעיונות חדשים, יוגבל באמי צעיו עד כי לא יוכל כלל להגיע להמוני הבוחרים, ולא כל שכן להסביר ברבים את דיעותיו שעדיין אינן מקובלות.

יוסף סרלין: יש לך אפשרות לעזוב את הכנסת ולעשות רשימה חדשה. אורי אבנרי: זאת באמת חכמה גדולה.

לכן קמתי מן הרגע הראשון נגד חיקוק שירותי זה. בדיון הסרומי היתה סיעתי היחידה שתבעה להסיר את הצעת-החוק מסדר-היום. הייתי או היחיד שהצביע נגדה. אמרתי אז, ביום 18 בדצמבר 1968:

"אין אנו מתנגדים עקרונית לרעיון של מימון ממלכתי של מערכת-בחירות, בתנאי שית' בטט על שלושת: על הנקייה, על החיטוב ועל השוויון. אך הצעה זו, שהושגה על-פי שיטת מקדומי-מכר בחדרי-חדרים, שיטה של שמור-ליאזש-מורל, שיטה של יד-רוחצת-יד — אין בה לא זה, לא זה ולא זה."

כבר אז שמנו את האצבע על מוקד העיוות והסילוף של ההצעה, לאמר: "מדוע צריכות לקבוע התוצאות של הבחירות האחרונות, ולא התוצאות של הבחירות שאותן בא החוק לממון?"

אף ח"כ אחד לא הצביע בעד!

חזרנו על כך בקריאה הראשונה, כאשר הייתי חבר-הכנסת היחיד (מלבד אחר, שלמה כהרצידון, שלא הוקצבה לו אז אף פרומה אחת) — שהצביע נגד הצעת-החוק.

הצענו אז שורה ארוכה של הסתייגויות, שהעיקרית בהן היתה זו: "לכל מפלגה יוקצה מאוצר המדינה למימון הוצאות הבחירות סך של עשר לירות לכל בוחר אשר יצביע בעדה. על-יחשבון ההקצבה המגיעה לה תקבל כל מפלגה סך של חמש לירות בעד כל בוחר אשר הצביע בעדה לכנסת השישית. היתרה המגיעה למפלגה תשולם לאחר יום הבחירות, בהתאם להוראות חוק זה."

מפלגה אשר אין לה נציגים בכנסת השישית, ואשר מועמדיה ייבחרו לכנסת השביעית, תקבל את ההקצבה המגיעה לה מאוצר המדינה מייד לאחר פירסום תוצאות הבחירות לכנסת השביעית."

אף חבר-כנסת אחד לא הצביע בעד הסתייגות זו מלבדי.

סגן ראש-הממשלה אלון: גם לא המרכז החופשי? אורי אבנרי: גם הם לא. הסתייגותי היתה היחידה שלקחה בחשבון את תוצאות הבחירות הבאות ורק אני הצבעתי בעדה.

אין בו שום תועלת. המבקר מבקר, הכנסת מתכנסת, הדיון מדגדג, המליאה מלאה בכיס אות ריקים — והכל על מקומו נשאר. חלוקת-השלל — נשארת; השחיתות — נשארת; הפרוטקציה — נשארת; השיטה של העברת כספי-הציבור לכיס המפלגות — נשארת.

השיטה נמשכת ותימשך כל עוד נמשך קיומו של המימסד הנוכחי, הבנוי כל-ככול על חלוקת-שלל בין הגופים הכלכליים-הפוליטיים הקרויים אצלנו "מפלגות". לכן, ויכוח זה מילה אחת יאה לו, מילה חדשה בסלג של צה"ל: בבל"ת. חבל לבנו את זמננו, ואת זמנה של ה' כנסת, בחיכוך זה. תפקידנו הוא לשנות את פני המימסד, ולתפקיד זה נקדיש את מרצנו.

* ראשי-התיבות של "בילבול-ביצ'ס-ללא" תכלית.

בבר"ית!

עמדו לרשותנו 10 דקות כדי להביע את דעתנו על הערות ועדתי-הכספים של הכנסת על דו"ח מבקר-המדינה. ב' מברק-המדינה, ב' וועדה אין, ב' מובן, שום ייצוג לאומי-ציוני. סירבתי לחשתתף בהצ' גה זו, ונאמתי ב' משך 30 שניות.

אורי אבנרי: ויכוח זה אינו מ' רת שום תכלית ו' נבנצא

יגאל אלון מצביע נגד עצמו

לשם זיורו ועידוד התפתחות המחקר המדעי. לקראת סוף דבריו אמר: יגאל אלון: ... דעתי האישית היא,

שעה קלה לפני סיום הישיבה האחרונה בכנסת השישית, אירעה קומדיה אופיינית. יגאל אלון נאם נאום-סיכום לחיכוך ש' שעה קלה לפני סיום הישיבה האחרונה בכנסת השישית, אירעה קומדיה אופיינית. יגאל אלון נאם נאום-סיכום לחיכוך ש' שעה קלה לפני סיום הישיבה האחרונה בכנסת השישית, אירעה קומדיה אופיינית.